

kisebbedik (*Corylus*, *Carpinus*, *Ostrya*) s az Ostryának már a phyllocupulája is tetemesen kisebb. A gyertyánfának meg a komlóbükknek (*Ostrya*) már a termő virágzata is olyan füzérszerű, mint a Betulaceáké és szintén tavaszkor fejlődik, mint a *Betulaé*.

A különbség csak annyi, hogy *Corylaceák* pseudocupulaja nagy és levélnemű s a terméssel együtt marad. A porzós virágnak nincs leple. A makk héja a mag héjához hozzá nem nő.

A *Betulaceá-ké* apró, pikkelynemű s az apró termés-szem mellőle kihull. A porzós virágnak van leple. A mag héja az apró szemtermésnek hárt्यानemű héjával összenő. Ennyi azonban csak genericus különbség, legfeljebb alosaládot alkothat.

Familia *Fagacearum* cupulâ axigenâ ab omnibus *Julifloris* distinctissima est. *Corylaceae* autem cupulam, ex axi ortam non proferunt. Induviae earum, quas vulgo «cupulam» dicunt, re vera foliaries sunt (pseudocupula, phyllocupula) et a squamis *Betulacearum* fructiferis morphologicè reapse non differunt. Laciniae pseudocupulae *Carpini* ternae illis *Betulae* omnino similes, originemque ex bractea bracteolisque connatis manifeste produunt. Noces *Corylacearum* graditim minores evadunt (*Corylus*, *Carpinus*, *Ostrya*), et pseudocupula posterioris minor; amenta feminea *Carpini* atque *Ostryae* verno tempore evolvuntur, ut illa *Betulae*, nec multum inter se differunt.

Pseudocupula (induviae nucum) *Corylacearum* magna, foliacea, in fructu aucta, nucem fovens. Stamina achlamydea. Semina in pericarpis libera.

Pseudocupula *Betulacearum* (amenti bracteeae) squamaeformis, haud foliacea, minor, nuculis deciduis. Stamina perigonio suffulsa. Semina minima pericarpio adnata, — quare inter *Betulaceas* atque *Corylaceas* differentia familiarum nulla, probabilius generica aut subfamiliaria.

Ein Veilchen-Tripelbastard.

Egy ibolya hármás fajvegyülről.

Von: } Dr. J. Murr (Trient).
Irta: }

Schon am 23. April vorigen Jahres, an welchem Tage ich mit meinem Freunde Bürgerschullehrer Josef PÖLL den Originalstandort der *Viola collina* × *odorata* GREMBL. 1874 (*V. Merkensteinensis* WIESB. 1882, *V. BORBÁS* in KOCH Synops. ³ p. 181) und der *V. Hellwegeri* mh. (D. bot. Monatschr. 1899 p. 20, = *V. superodorata* × *collina*) an der Thaurer Schlossruine zwischen Innsbruck und Hall besuchte, war uns ein Veilchen aufgefallen, welches, im ganzen der *V. Merkensteinensis* entsprechend, stark gegen *V. permixta* JORD. abzuweichen schien. Herr PÖLL besuchte nun heuer am 1. April die Lokalität neuerdings und übersandte mir von dort

Proben, welche auch mich in der Ansicht, die PÖLL durch genaue Vergleiche gewonnen hatte, bestärkten, dass es sich nämlich bei diesen vereinzelt zwischen *V. hirta*, *V. collina*, *V. interjecta* BOBB. (= *V. collina* × *hirta*), *V. permixta* und *V. Merkensteinensis* auftretenden Exemplaren um die Kombination *V. permixta* × *collina* (resp. *V. Merkensteinensis* × *hirta*) handelt. Der Habitus dieser Kreuzung ist zwischen *V. permixta* und *V. Merkensteinensis* intermediär; von *V. permixta* unterscheidet sie sich durch die *teilweise reichlich gewimperten Fransen* der Nebenblätter, von *V. Merkensteinensis* aber durch die *dunkelgrünen, weit weniger weichhaarigen, fast durchgehends mehr zugespitzten Blätter*, die etwas grösseren und *längeren, vorne weniger gerundeten, heller violetten Kronenblätter*, sowie durch die meist fehlenden oder sehr dicken, rhizomartigen Ausläufer.

Ich nenne dieses Veilchen *V. Poelliana* zu Ehren meines werten Freundes, der, obwohl erst seit kurzem für die Floristik gewonnen, uns bereits durch verschiedene scharfsichtige Beobachtungen erfreut hat. Herr PÖLL gedenkt sich über das Veilchengewirre des Thaurer Schlosshügels noch ausführlicher zu verbreitern. Jedenfalls liegt in der so eminent zur Bildung von Hybriden hinneigenden Gruppe der stengellosen Veilchen die Existenz von vereinzelt Tripelbastarden sehr nahe, selbst für den Fall, als die Unfruchtbarkeit sämtlicher primären Veilchen-Bastarde feststünde, wie sie mein sehr verehrter Freund W. BECKER, der verdiente Bearbeiter dieser Gattung gegenwärtig annimmt. Unfruchtbarkeit und Fähigkeit weitere (unfruchtbare) Kreuzungen einzugehen, sind nach meiner Ansicht keine inneren Widersprüche.

Bei dieser Gelegenheit bemerke ich noch mit Bezug auf meinen Veilchen-Artikel in den Magy. bot. lapok 1902 S. 225 ff., dass bereits FREYN Flora von Südistrien (p. 285) die *V. sepiicola* JORD., KERNER exs. als var. β *brevifolia* (der Name ist allerdings nicht glücklich gewählt) bei *V. austriaca* A. et J. KERNER aufführt. Da aber der Name *V. sepiicola* JORD. die Priorität besitzt, so ist dieser als Bezeichnung für die Gesamtart zu verwenden und *V. austriaca* KERNER der *V. sepiicola* unterzuordnen.

Von *V. Oenipontana* mh. hat PÖLL heuer am Originalstandorte Allerheiligen bei Innsbruck Exemplare mit behaarten Fruchtknoten gefunden, wodurch die Zugehörigkeit dieser Form zur Komb. *V. hirta* × *odorata* (und nicht *sciaphila* × *hirta*) noch weiter erhärtet wird.

A *Viola permixta* (*hirta* × *odorata*) × *collina* hármás fajvegyütlelet tavaly április hó 1-én figveltük meg legelébb PÖLL József innsbrucki tanárral a thaur-i kastély romjai mellett (Innsbruck és Hall között). PÖLL tanár, a kinek tiszteletére ezen fajvegyütleletet *Viola Poelliana* névvel jelölöm, ez idén bővebb anyagot szolgáltatott, melynek alapján tüzetesen fogja ismertetni. Termetére nézve

középheletet foglal el a *V. permixta* s a *V. merkensteinensis* WIESB. között, előbbítól a részben bőven pillás melléklevéltrojtok, utóbbítól sötétzöld, sokkal kevésbbé lágyszórú s általában inkább kihegyezett levelei s nagyobb, hosszabb, elől kevésbbé lekerekített, halványabb ibolyaszínű szirmok különböztetik.

Ez alkalommal megemlítem, hogy már FREYN (Flora von Südistr. 285. o.) a *Viola sepincola*-t JORD. KERN. exs. mint var. β . *brevifoliá*-t a *V. austriaca* A. et J. KERN-nél említi (l. M. bot. lap. 1902 225. és k. old.). Mivel azonban a *V. sepincola* JORD. névnek prioritása van, a főfaj megjelölésére ezt a nevet kell használni, s ennek a *V. austriacá*-t alárendelni.

A *V. oenipontaná*-nak szörös termőjű példáit találta PÖLL úr eredeti termőhelyén, így ezen alaknak a *V. hirta* $\times$ *odorata* (s nem a *sciaiphila* $\times$ *hirta*) kombinációhoz való tartozandósága még inkább valószínűvé lesz.

Egy ritka májmoh előfordulása hazánkban. Über das Vorkommen eines seltenen Lebermooses in Ungarn.

Írta : / Lengyel Béla (Budapest).
Von : \

1903 március hó 25-én részt vettem a Dr. SIMONKAI Lajos vezetésé alatt rendezett növénytani kiránduláson és ez alkalommal a komárommegyei *bánhidai Turul hegyen* SIMONKAI tanár úr egy esinos májmohot talált, mely első megtekintésre *Grimaldia barbifrons*-nak látszott, azonban pontosabb vizsgálatok és különösen Dr. SIMONKAI tanár úr beható tanulmányozása után kiderült, hogy a talált moh, bár telepszerű lombja után a *Grimaldia*-tól nem különböztethető meg, a többi szerv alakja szerint a *Hypnantron fragrans* (BALB.) és mint ilyen *hazánk florájára egészen új adat*. Legalább a hazai májmohokkal foglalkozó botanikusok munkáiban, sem LIMPRICHT-nél, sem SIMONKAI-nál, sem BORBÁS-nál, sem HAZSLINSKY összefoglaló munkájában említve nincsen.

Főbb synonymjai: *Marchantia fragrans* BALB. 1805., *Fimbriaria fragrans* NEES ab. ESENBECK. Különbözik a *Grimaldia* genusától abban, hogy a *Grimaldia* genus fajainál a termős vackok széle hasábos, ellenben a *Hypnantron* genus vacka ép szélű, azonkívül a *Hypnantron* genus antheridiumai szórványosan állanak a lomb felső lapján, míg a *Grimaldia* genusnál az antheridium fészkek a lomb alsó lapján fordulnak első. DUMORTIER «Hepaticae Europae» (1874) c. munkájában *Fimbriaria fragrans*-nak nevezi (pg. 158.), u. e. név alatt fordul elő az irodalomban még sok helyen, de a genus neve *Fimbriaria* nem lehet, mert még CORDA előtt (1829.), JUSSIEU már régebben nevezett el egy genus *Fimbriaria*-nak a virágos növények sorából, melyet manapság a *Malpighia*-

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1903

Band/Volume: [2](#)

Autor(en)/Author(s): Murr Josef

Artikel/Article: [Ein Veilchen-Tripelbastard. Egy ibolya hármás fajvegyülről. 180-182](#)